

və müxtəlif nəsildən olan insanların maraq göstərdikləri sahədir. Estetik tərbiyənin mühüm tərkib hissəsi kimi bədii tərbiyə anlayışı da özünəməxsus maliyyət dolğunluğuna malikdir. Bəddi tərbiyə ədəbiyyat, incəsənət əsərləri vəsitsələşə aşilanın bilik, bacarıq və vərdişləri ehəti edir.

Nəhayət, qeyd edək ki, respublikamızda həyata keçirilən təhsil islahatının tələbləri baxımından uşaq və yeniyetmələrdə, məktəbli gənclərdə düzgün estetik görüşlərin formallaşdırılması, "estetika", "estetik tərbiyə", "bədii tərbiyə" anlayışlarının və bularla bağlı bir sıra məsələlərin müəmməl mənimşədilməsi mühüm dövlət əhəmiyyəti kəsb edən bir

vəzifə kimi dəyərləndirilməlidir və bu estetik tərbiyədə əsas qayə kimi götürülməlidir.

İstifadə edilmiş ədəbiyyat

1. Azərbaycanın təhsil siyasəti (1998-2004). I hissə, Bakı: Çəlioğlu, 2005.
2. Aslanov A. Estetika aləmində (estetik-tarixi nəzəri problemlər), Bakı: Yaziçi, 1988.
3. Cəfərov M. Estetik tərbiyə, ailə və məktəb. Bakı: Maarif, 1967.
4. Qısa estetika lüğəti. Bakı: Azərnəşr, 1970.
5. Nizaminin hikmət və nəsihətləri. Bakı: Yaziçi, 1981.

Hörmətli abunəcılər!

«Azərbaycan məktəbi» jurnalına 2010-cu il üçün abunə yazılışına başlanmışdır. İndeks: 1002

Jurnalımızın 2010-cu ildə ilboyu normal fəaliyyətinin tənzimlənməsindən ötrü Sizi abunə yazılışına qoşulmağa çağırırıq. İldə 6 nömrə nəşr olunur. Bir nüsxənin abunə haqqı 2 manat, illik abunə haqqı 12 manatdır.

Abunə respublikamızda fəaliyyət göstərən

«Azərbaycan məktəbi» ASC-nin	440-39-83
«Qasid» ASC-nin	493-16-43
«Qaya»	441-35-33
«Səma»	494-09-59
«Xpress-Elita»	437-28-10
«Kaspı»	432-39-55

matbuat yayımı firmalarında qəbul edilir. Böyük ənənələri olan pedagoji jurnalımıza abunə yazılımağa tələsin.

Uşaqların təhsilinə dövlət qayğısı

“ Uşaqlar bizim sevincimizdir, həyatımızın mənasıdır, uşaqlar bizim gələcəyimizdir...”

**Heydər Əliyev
Azərbaycan xalqının ümummilli lideri**

**Tərana Vəliyeva
Binəqədi rayonu
115 nömrəli orta
məktəbin tərbiyə işləri
üzrə direktor müavini**

Müstəqil Azərbaycanda uşaqlar haqqında dövlət siyasetinin temelində hər bir uşağınə zəruri maddi və məişət şəraitində böyük tərbiyə olunmasını, milli və ümuməşəri deyərlər, mütərəqqi ənənələr əsasında təhsil almasını, layiqli vətəndaş kimi formallaşmasını təmin etmek kimi prinsiplər durur. Her bir uşağınə hərtərəfli inkişaf etmək, milli və ümuməşəri deyərlərə uyğun, humanizm və əxlaqi prinsiplər əsasında tərbiyə, təhsil almaq hüquq vardır ki, bu proseslər ailədə, məktəbəqədər təhsil müssəsələrində, məktəbdə və məktəbdən kənar telim-terbiyə ocaqlarında reallaşdırılır. Azərbaycan dövləti uşaqların istedad və yaradıcılıq qabiliyyətinin, istedad və bacarıqlarının hərtərəfli inkişafı üçün təminat verir.

Məhz bunun nəticəsidir ki, Azərbaycan Respublikasında uşaqlara dövlət qayığının gücləndirilməsi, uşaq problemlərinə vətəndaş cəmiyyəti qurumlarının diqqətinin artırılması və ölkənin uşaqlarla bağlı demokratik perspektivlərinin müəyyənəşdirilməsi məqsədilə ölkə Prezidenti cənab İlham Əliyevin 22 dekabr 2008-ci il tarixli Sərəncamı ilə 2009-cu il – “Uşaq ili” elan edilmişdir. Prezidentin 18 fevral 2009-cu il tarixli digər sərəncamı ilə 2009-cu ilin “Uşaq ili” elan edilməsi ilə əlaqədar tədbirlər planı təsdiq olunmuşdur. Bu tədbirlər planında “Uşaq ili” çərçivəsində 67 adda kompleks tədbirin həyata keçirilməsi müəyyənəşdirilmişdir ki, həmin tədbirlər içərisində uşaqların telim-terbiyəsi və təhsili ilə bağlı silsilə və sistematik tədbirlərin gerçəkləşdirilməsi məsələləri də aparıcı yer tutur. Uşaqların təhsil və tərbiyə məsələləri uşaqlar barədə dövlət siyasetində prioritet sahə olduğundan 2009-cu ilin “Uşaq ili” elan edilməsi ilə bağlı Təhsil Nazirliyinin də tədbirlər planı təsdiq olunmuş, onların icrası və həyata keçirilməsi istiqamətində müvafiq addımlar atılmışdır.

Bu tədbirlər içərisində uşaq hüquqları, xaricdə yaşayışın azərbaycanlı uşaqlara ana dilinin öyrədilməsi və milli-mənəvi dəyərlərin qorunub saxlanması, tərbiyə müəssisələrində təhsilin və peşə hazırlığının təkmilləşdirilməsi, sağlamlıq imkanları məhdud olan uşaqlara yönəldilmiş infrafstrukturun yeniləşdirilməsi, təhsil müəssisələrində inklüziv (inteqrasiyalı) təhsilin tətbiqinin əhatə dairəsinin genişləndirilməsi, fənlər üzrə istedadlı şagirdlərin müəyyənləşdirilməsi istiqamətində işlərin intensivləşdirilməsi, uşaqlar üçün ayrı-ayrı fənlər üzrə nümunəvi olimpiada məsələləri və test toplularının hazırlanması, dövlət uşaq müəssisələrindən uşaqların ailələrə verilməsi və alternativ qayğı üzrə layihənin davam etdirilməsi, bəşyəşli uşaqların məktəbə hazırlıq qruplarına cəlb edilməsi və s. bu kimi təhsil məsələləri üstünlük təşkil edir.

Bu sahədə görülen işlərin şərhinə keçməzdən əvvəl deməliyik ki, müstəqil Azərbaycanda uşaq hüquqları, o cümlədən təhsil, təlim-tərbiyə hüquqları BMT-nin Baş Assambleyasının 20 noyabr 1989-cu il tarixli 44/25 sayılı qətnaməsi ilə qəbul olunmuş, 1990-ci il sentyabrın 2-da qüvvəyə minmiş “Uşaq hüquqları Konvensiyası” və “Uşaq hüquqları haqqında” Azərbaycan Respublikasının 19 may 1998-ci il tarixli Qanunu ilə tənzimlənən. Onu da deməliyik ki, öten əsrin 90-ci illərində Azərbaycan Respublikası da BMT-nin “Uşaq hüquqları Konvensiyası”na qoşulmuşdur. Başqa sözlə, ölkəmizdə uşaq hüquqları həm beynəlxalq, həm də Azərbaycan Respublikası Konstitusiyası və digər qanunvericilik aktları ilə qorunur, uşaqların hərtərəfli inkişafı, layiqli təhsil alması üçün hüquqi baza tam təmin edilir. Bu sahədə

uşaqlara dövlət qayğısını daha da gücləndirmək məqsədilə 2009-cu ilin müstəqil Azərbaycanda “Uşaq ili” elan edilməsi ölkəmizdə ailə və uşaq problemlərinə dövlətin böyük önəm vermesinin məntiqi nəticəsi kimi yüksək qiymətə layiqdir.

Müstəqil Azərbaycanda uşaqların təlim-tərbiyəsi, təhsili sahəsində əsası ümummilli lider Heydər Əliyev tərəfindən qoyulan və hazırda ölkə Prezidenti cənab İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilən əsaslı təhsil İslahatları illərində böyük uğurlar qazanılmış, məktəbəqədər təhsil, ümumi təhsil, sağlamlıq imkanları məhdud uşaqların təhsili, inklüziv təhsil, xüsusi istədə malik uşaqların təhsili və digər sahələrdə bir sıra İnkışaf Programları və layihələrin icrasına başlanılmışdır. Mətləb aydınlığı üçün onlardan bəzilərini ayrılıqda nəzərdən keçirək.

Məktəbəqədər təhsil vahid təhsil sisteminin ilk pilləsi olmaqla yanaşı, uşaqların intellektual, fiziki və psixoloji inkişafında, onların məktəbə həzırlanmasında xüsusi əhəmiyyətə malikdir. Təcrübə göstərir ki, maddi sərvətlərin insan kapitalına çevrilməsinin təməni məhz təhsilin bu pilləsində qoyulur. Tədqiqatla müəyyən edilib ki, bu yaş dövründə uşaqın inkişafına xərclənən vəsait sonradan yeddi dəfə artıq gəlir gətirir. Şəxsiyyətin təşəkkülü və gələcək inkişafi məhz bu dövrdə aparılan təlim-tərbiyədən çox asılıdır. Bu mənada görkəmli pedaqoq A.S.Makarenko haqlı olaraq deyirdi ki, “...tərbiyənin bünövrəsi 5 yaşına dək qoyulur və 5 yaşından dək na etmisinizsə, bu, artıq tərbiyə prosesinin 90%-ni təşkil edir”. Dünya təcrübəsi göstərir ki, Avropanın inkişaf etmiş ölkələrində (Almaniya, Fransa və b.)

təhsil büdcəsinin 10-15 faizi məktəbəqədər təhsilə ayrıılır. Azərbaycanda da bu istiqamətdə müəyyən işlər aparılır.

Son illərdə YUNİSEF, YUNESKO, Beynəlxalq Sülh Korpusu, Açıq Cəmiyyət İnstитutu, “Dünyaya baxış” və digər beynəlxalq təşkilatların iştirakı ilə ölkənin müxtəlif bölgələrində məktəbəqədər təhsilə dair bir sıra layihələr həyata keçirilmişdir.

Lakin ölkəmizdə uşaqların məktəbəqədər təhsil müəssisələrinə cəlb edilməsi göstəriciləri hələlik 16 faizdən çox deyildir. Halbuki, həmin göstərici Finlandiyada 99, Almaniyada 90, bir sırada MDB ölkələrində 50-85 faiz təşkil edir. Sağlamlıq imkanları məhdud məktəbəqədər yaşılı uşaqların müvafiq xüsusi müəssisələrə cəlb olunması daha da aşağı səviyyədədir. Bu müəssisələrdə təhsilin təşkili vəziyyətini və uşaqların mösət şəraitini daha da yaxşılaşdırmaq üçün “Şağlamlıq imkanları məhdud uşaqların təhsisi (xüsusi təhsil) haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu (5 iyun 2001-ci il) qəbul edilmişdir.

Ölkəmizdə məktəbəqədər təhsilin günün tələbləri səviyyəsində qurulmasının təmin olunması məqsədilə kompleks məqsədyönlü tədbirlərin həyata keçirilməsi üçün 12 aprel 2007-ci il tarixdə Respublika Prezidentinin Sərəncamı ilə “Azərbaycan Respublikasında məktəbəqədər təhsilin yeniləşdirilməsi” Programı (2007-2010-cu illər)” təsdiq edilmişdir. Programda müəssisələrin şəbəkəsinin optimallaşdırılması və maddi-texniki bazanın möhkəmləndirilməsi, məktəbəqədər təhsil xidmətlərinin əhalinin aztəminatlı təbəqəsi üçün əlcətan olması, kadr təminatının yaxşılaşdırılması, yeni kurikulumun hazırlanması,

ən başlıcası isə dünya təcrübəsinə uyğun olaraq 5 yaşlı uşaqların icbari məktəbəqədər təhsilə cəlb olunması nəzərdə tutulmuşdur. Lakin yeri golmışın deməliyik ki, Dövlət Proqramında 5 yaşlı uşaqların icbari qaydada məktəbəqədər təhsilə cəlb edilməsi nəzərdə tutulsa da, 5 sentyabr 2009-cu ildən qüvvəyə minmiş “Təhsil haqqında” Qanunun 18-ci maddəsində deyilir: “Beş yaşlı uşaqlar üçün məktəbə hazırlıq zəruridır”.

Proqramın həyata keçirilməsi nəticəsində son illərdə Bakıda 11 yeni uşaq bağçası istifadəyə verilmiş, 21 uşaq bağçası əsaslı təmin edilmişdir. Həmin təhsil müəssisələri müasir avadanlıqlarla təmin edilmişdir. Bu müəssisələr üçün Təhsil Nazirliyinin sıfırı əsasında 100 adda müxtəlif təlim vəsaitləri hazırlanaraq uşaq bağçalarının istifadəsinə verilmişdir.

Aydın məsələdir ki, dövlət başçısının təsdiqi etdiyi Dövlət Proqramının həyata keçirilməsi 5 yaşlı uşaqların məktəbəqədər təhsil müəssisələrinin məktəbə hazırlıq qruplarına zəruri olaraq cəlb edilməsinə şərait yaratmaqla təhsilin bu pilləsində əsaslı dönüşə, inkişafa təkan verəcəkdir. Son illərdə Bakı şəhərindəki uşaq bağçalarına uşaqların axınının küləvişməsi, özəl məktəbəqədər təhsil müəssisələrinin yaranması, bu sahədə xidmətin səviyyəsinin gündən-günə yaxşılaşması, bütövlükdə dövlətin bu təhsil pilləsinə diqqət və qayğısının artması kimi amillər bu fikri deməyə əsas verir.

Dövlətin uşaqların təhsili sahəsində mülüm layihələrindən biri Nazirlər Kabinetinin 3 fevral 2005-ci il tarixli qərarı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikasında xüsusi qayğıya ehtiyacı olan (şağlamlıq imkanları